

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ĪPAŠO ZIŅOJUMU

“ES ATBALSTS TIESISKUMAM RIETUMBALKĀNOS: NERAUGOTIES UZ CENTIENIEM, JOPROJĀM PASTĀV BŪTISKAS PROBLĒMAS”

KOPSAVILKUMS

I. Saistībā ar tiesiskuma būtisko nozīmi paplašināšanās procesā Komisija vēlas atgādināt, ka Eiropas Savienības (ES) politikas dialogs ar paplašināšanās partneriem par tiesiskumu notiek divpusējo stabilizācijas un asociācijas nolīgumu (SAN) ietvaros un kā daļa no stratēģiskā stabilizācijas un asociācijas procesa (SAP). Pieņemot 2020. gada februārī pārskatīto paplašināšanās metodoloģiju, lielāks uzsvars ir likts uz “pamatiem” — tiesiskumu, pamattiesībām, demokrātiju, valsts pārvaldes reformu un sociālekonomisko stabilitāti. ES paplašināšanās procesa ietvaros notiek regulāra ar tiesiskumu saistīto reformu uzraudzība, par kuru tiek ziņots, jo īpaši Komisijas ikgadējā paplašināšanās dokumentu kopumā par valstu ziņojumiem.

II. Papildinot šo stingro politisko apņemšanos, Pirmspievienošanās palīdzības instruments (*IPA*) joprojām ir būtisks instruments, kas mobilizē tehniskos un finanšu resursus Rietumbalkānu partneru īstenoto reformu centieni atbalstam.

Ar *IPA III*, ko Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome pieņēma 2021. gada 15. septembrī, tiek palielināta koordinācija no Savienības un uzlabota saskaņošana ar Savienības prioritātēm, 2021.–2027. gada periodam skaidri definējot tematisko ievirzi, nevis nosakot piešķirumus saņēmējiem jau pašā sākumā. Turklāt *IPA III* plānošanas satvars pamatosies uz mainīgām vajadzībām un nodrošinās līdzsvaru starp paredzamību un uz sniegumu balstītu finansējumu.

IV. Komisijas gada pārskati par laikposmu no 2014. gada līdz 2020. gadam liecina, ka visi Rietumbalkānu partneri ir panākuši zināmu progresu tiesiskuma jomā, bet atsevišķi partneri ir uzrādījuši jo īpaši labus un noturīgus panākumus. Tiesiskumam sniegtā ES atbalsta ietekme ir bijusi dažāda.

V. Komisija piekrīt, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO) un medijiem ir svarīga nozīme funkcionējošā demokrātijā, kurā valda tiesiskums. Kopumā Komisija *IPA II* ietvaros ir ieguldījusi reģiona pilsoniskajā sabiedrībā un medijos aptuveni 250 miljonus EUR, kas ir ievērojams un nozīmīgs piešķirums, kurš tieši attiecas uz tiesiskuma jomu un ietekmē to.

Mediju brīvībai un plurālismam tiek sniegts būtisks un arvien lielāks atbalsts, ko finansē no Pilsoniskās sabiedrības kaimiņattiecību instrumenta un programmas “Media”. Šīm darbībām līdzekļi galvenokārt tiek novirzīti no daudzvalstu finansējuma (kas ļauj vienlaikus pievērsties visiem *IPA* saņēmējiem). Daudzvalstu mediju atbalsts ir paredzēts sabiedriskajām raidorganizācijām, žurnālistu drošībai, medijpratībai, kvalitatīvai žurnālistikai, tiesu iestāžu atbalstam, mediju atbalstam, izmantojot Eiropas Demokrātijas fondu (EDF), un pavisam nesen ir noslēgts līgums par 10 miljonu EUR programmu, kas atbalsta mediju darījumdarbības ilgtspēju.

Apspriešanās ar pilsonisko sabiedrību politikas veidošanas un reformas procesu jomā tiek uzraudzīta regulārā politikas dialogā par valsts pārvaldes reformu, kurš norit ar iestādēm (piemēram, valsts pārvaldes reformas (VPR) īpašajām grupām), un tā ir viena no trim prioritārajām jomām saistībā ar Paplašināšanās ģenerāldirektorāta pilsoniskās sabiedrības atbalsta pamatnostādņu ES finansēto ikgadējo uzraudzību, ko veic, izmantojot ES tehnisko palīdzību pilsoniskās sabiedrības organizācijām (*TACSO*). Abi šie instrumenti tieši attiecas uz tiesiskuma jomu. Pēc tam šī analīze tiek izmantota Komisijas pašas uzraudzībā, ziņojumos un politikas dialogā.

VI. Komisija piešķir ievērojamu atbalstu un resursus, lai mazinātu risku, ko rada ierobežotas administratīvās spējas. Administratīvo spēju uzlabošana ir Komisijas reģionā veikto darbību visaptverošs mērķis, ko tā sistemātiski atbalsta ar darbībām, kuras pārsniedz tiesiskuma projektu līmeni, izmantojot tehnisko palīdzību (tostarp partnerību ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (ESAO)/ atbalstu pārvaldības un vadības uzlabošanai (*SIGMA*)), mērķorientētu finansiālo atbalstu šai jomai un politisko dialogu.

Plašāk runājot, nozīmīgs atbalsts tiek sniegts valsts pārvaldes reformu īstenošanas procesam, kas galā ir ilgtermiņa valsts veidošanas pasākums, kura mērķis ir virzīt Rietumbalkānu valstis līdz līmenim, kas nepieciešams, lai izpildītu kritērijus par dalību ES.

Attiecībā uz *IPA II* nosacījumiem Komisija norāda, ka *IPA II* regulā ir iekļautas stingras klauzulas par palīdzības mainīšanu ierobežota progresā vai sasniegto rezultātu gadījumā, kuras Komisija ir izmantojusi. Komisija atsaucas arī uz 40. punktā sniegto atbildi.

VIII. (1. ievilkums). Komisija piekrīt šim ieteikumam.

(2. ievilkums). Komisija un Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD) daļēji piekrīt šim ieteikumam.

Komisija un EĀDD uzsver, ka tie lielā mērā atbalsta pilsonisko sabiedrību un neatkarīgos medijus, lai stiprinātu to neatkarīgās pārraudzības nozīmi demokrātiskā sabiedrībā, kuras pamatā ir tiesiskums. Finansiālais atbalsts neatkarīgiem medijiem tiek piešķirts, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, kas atbilst ES prioritātēm.

Komisija turpinās plānošanas satvarā atbalstīt PSO un medijus. Pienācīga uzmanība tiks pievērsta PSO finansēšanai tiesiskuma darbību jomā, taču bez iepriekšējas līdzekļu iezīmēšanas.

Komisija uzskata, ka projektu finansēšana ir vispiemērotākais PSO finansēšanas veids, ņemot vērā, ka organizatoriskais atbalsts pēc būtības ir riskants, jo tas rada atkarību.

(3. ievilkums). Komisija daļēji piekrīt šim ieteikumam.

Komisija atgādina, ka *IPA III* regula nodrošina tiesisko regulējumu palīdzības apjoma un intensitātes maiņas pastiprinātai izmantošanai gadījumā, ja saņēmējs būtiski regresē vai pastāvīgi neuzrāda progresu pazīmes. Komisija katrā gadījumā atsevišķi tos attiecīgi piemēros, ievērojot proporcionalitātes principu.

(4. ievilkums). Komisija piekrīt šim ieteikumam.

IEVADS

7. Viena no galvenajām prasībām, lai pievienotos ES, ir stingra pretkorupcijas sistēma, kā arī stabili rezultāti.

Pieņemot 2020. gada februārī pārskatīto paplašināšanās metodoloģiju, lielāks uzsvars ir likts uz “pamatiem” — tiesiskumu, pamattiesībām, demokrātiju, valsts pārvaldes reformu un sociālekonomisko stabilitāti. Pretkorupcijas aspekti ir aplūkoti, ņemot vērā to transversālo raksturu.

ES pretkorupcijas politikas dialogs ar paplašināšanās partneriem notiek divpusējo stabilizācijas un asociācijas nolīgumu ietvaros un kā daļa no stratēģiskā stabilizācijas un asociācijas procesa. Šajā dialogā uzmanība jo īpaši tiek pievērsta cīņā pret korupciju panāktajam progresam un ar to saistītajiem reformu centieniem, tostarp attiecībā uz tieslietu nozari, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un organizēto noziedzību.

Dalībvalstis ir noteikušas konkrētus un plašus pretkorupcijas starpposma kritērijus, piemēram, Melnkalnei un Serbijai saistībā ar to pievienošanās sarunām. Šie kritēriji ir vērsti uz tiesību aktu saskaņošanu, institucionālo attīstību un korupcijas lietu sekmīgas iztiesāšanas rezultātu sasniegšanu (īpašu uzsvaru liekot uz augsta līmeņa korupcijas lietām, kas var apdraudēt tiesu sistēmu un demokrātiju kopumā).

17. Ir panākts progress visās Sofijas prioritāšu programmas darbībās.

(6. ievilkums). Komisija norāda, ka EDF ir nevis vienīgais līdzeklis neatkarīgu un plurālistisku mediju un pilsoniskās sabiedrības atbalstam, bet gan papildu līdzeklis.

APSVĒRUMI

27. Komisija vēlas precizēt, ka gada pārskatu mērķis ir novērtēt kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu progresu ES standartu un ES *acquis* jomā un sniegt attiecīgus ieteikumus. Par progresu *IPA* īstenošanā ir ziņots gada pārskatā par Eiropas Savienības ārējās darbības instrumentu īstenošanu.

28. Apspriešanās ar PSO ir regulāra visu Rietumbalkānu partnervalstu tiesiskuma, brīvības un drošības apakškomiteju sagatavošanās daļa. Ar šīm organizācijām regulāri tiek risināti jautājumi par vārda/pulcēšanās brīvību. ES regulāri uzsver vajadzību pēc iekļaujošām un pārredzamām apspriedēm ar pilsonisko sabiedrību par tiesiskuma reformām.

Komisija aicina arī PSO dot ieguldījumu gada pārskatos un ņem vērā to iesniegto informāciju.

29. ES finansiālais atbalsts pilsoniskās sabiedrības darbībai reģionā ir ievērojams, laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam sasniedzot aptuveni 250 miljonus EUR, un tas pamatojas uz vidēja termiņa projektiem, kas bieži tiek atjaunoti.

Kopš 2009. gada Komisija savu divpusējo un daudzvalstu *IPA II* atbalstu novirza pilsoniskajai sabiedrībai un neatkarīgiem medijiem Rietumbalkānos un Turcijā, izmantojot Pilsoniskās sabiedrības kaimiņattiecību instrumentu (*CSF*).

Runājot par pilsoniskās sabiedrības finansiālo atbalstu, *CSF* nodrošina dažāda veida palīdzību — tehnisko palīdzību PSO, kā arī dotācijas dažādās tematiskajās jomās. Tās ietver ne tikai konkrēti tiesiskumu, bet netieši arī citas tēmas, piemēram, valsts pārvaldes reformu, vides aizsardzību, dzimumu līdztiesību utt. *IPA II* periodā šis atbalsts sasniedza aptuveni 1000 PSO.

31. Apspriešanās ar pilsonisko sabiedrību politikas veidošanas un reformas procesu jomā tiek uzraudzīta regulārā politikas dialogā par valsts pārvaldes reformu, kurš norit ar iestādēm (piemēram, VPR īpašajām grupām), un tā ir viena no trim prioritārajām jomām saistībā ar Paplašināšanās ģenerāldirektorāta pilsoniskās sabiedrības atbalsta pamatnostādņu ES finansēto ikgadējo uzraudzību, ko veic, izmantojot ES tehnisko palīdzību pilsoniskās sabiedrības organizācijām (*TASCO*). Abi šie instrumenti tieši attiecas uz tiesiskuma jomu. Pēc tam šī analīze tiek izmantota Komisijas pašas uzraudzībā, ziņojumos un politikas dialogā.

Turklāt *ESAO/SIGMA* sagatavotie regulārie VPR (valsts pārvaldes reformas) uzraudzības ziņojumi sniedz papildu datus par sabiedriskās apspriešanas procesiem, kas atspoguļoti Komisijas ikgadējā paplašināšanās dokumentu kopumā.

32. Komisija atzinīgi vērtē novērtējumu, ka politiskā griba un atbildība par reformām ir galvenie riski ES atbalsta ietekmei un ilgtspējai. Tomēr šādus riskus nevar mazināt ar vienu projektu [*IPA* palīdzību] vai īstenošanas partneriem. Stratēģija, ko Komisija izmanto, lai mazinātu šos riskus, ir politiskā un politikas dialoga izmantošana, lai nodrošinātu augsta līmeņa apņemšanos pastāvīgi īstenot tiesiskuma reformu. Tā ir daļa no Komisijas galvenās iesaistes paplašināšanās jomā.

33. Komisija papildina īpašās tiesiskuma darbības ar visaptverošiem centieniem veicināt *valsts pārvaldes reformu* (VPR) visās Rietumbalkānu partnervalstīs. Šis darbs palīdz risināt vispārējās publiskā sektora strukturālās problēmas, kuras ziņojumā minētas 32. apsvērumā [*“piemēram, personāla vai apmācības nepietiekamība vai personāla piesaistes politikas trūkums, kas veicina augstu kadru mainību”*]. Darbs VPR sagatavošanā ietver atbalstu un norādījumus, kā arī visaptverošu un sistemātisku valsts pārvaldes kvalitātes uzraudzību (sadarbībā ar *ESAO/SIGMA*) un regulāru augsta līmeņa politikas dialogu.

Komisija Rietumbalkānos atbalstīja arī galvenās civildienesta reformas un nostiprināja valsts pārvaldes reformas, lai mazinātu politisko ietekmi valsts pārvaldē un kadru neobjektīvu mainību. Turklāt attiecīgajiem IPA projektiem ir pievienotas klauzulas, lai mazinātu to kadru mainību, kas apmācīti, izmantojot ES fondus.

38. Rīcības līmenī tiek izmantota palīdzības pielāgošana, ja ir būtiski trūkumi progresā un sasniegtajos rezultātos. Darbību nevar īstenot, kamēr nav izpildīti darbības dokumentā norādītie īstenošanas nosacījumi. Turklāt ES finansētā darbība paredz šādu paziņojumu: “Iepriekš noteikto prasību neievērošana var būt par pamatu līdzekļu atgūšanai saskaņā ar šo programmu un/vai turpmākā finansējuma pārdalei.”

Komisija atgādina, ka, piedaloties IPA komitejā, ES dalībvalstis tiek nemitīgi konsultētas par IPA finansējuma īstenošanu, tostarp finansiālās palīdzības pielāgošanu, ja saņēmējs būtiski regresē vai pastāvīgi neuzrāda progresu pazīmes.

39. Komisija piesardzīgi izmanto nosacījumu instrumentu, ņemot vērā tā daudzās ietekmes, tostarp finansiālās palīdzības pielāgošanu gadījumā, ja saņēmējs būtiski regresē vai pastāvīgi neuzrāda progresu pazīmes. Projekta līmenī situācija ir skaidra, proti, ja nav izpildīts saskaņotais nosacījums vai reformu prioritārajā jomā pastāvīgi netiek uzrādītas progresu pazīmes, izmaksa netiek veikta (sk. Bosnijas un Hercegovinas piemēru 2. izcēlumā). Ja valstī tiesiskuma ziņā ir acīmredzams regress, Komisija nav vilcinājusies samazināt attiecīgās valsts gada finansējumu, kā tas notika Turcijas gadījumā, piemēram, saistībā ar IPA II, vai Bosnijas un Hercegovinas gadījumā saistībā ar progresu trūkumu pārvaldībā. Tas ir arī ļāvis palielināt finansējumu valstīm, kuras tiesiskuma jomā gūst būtisku progresu (informāciju par rezultātu atalgošanu sk. 40. punktu), piemēram, Ziemeļmaķedonijai.

40. IPA II regulā ir iekļauts skaidrs juridiskais pamats ar apgrieztu mehānismu, kas ļauj pielāgot finansiālo palīdzību, nenošķirot jomas, ja saņēmējs būtiski regresē vai pastāvīgi neuzrāda progresu pazīmes (sk. 14. panta 2. punktu).

Minētās regulas 14. panta 2. punktā ir noteikts, ka: “[p]alīdzība tiek paredzēta un pielāgota I pielikumā uzskaitīto saņēmēju konkrētajai situācijai, ņemot vērā vajadzīgos papildu centienus, lai nodrošinātu atbilstību dalības kritērijiem, kā arī minēto saņēmēju spējas. Palīdzība tiek diferencēta pēc apjoma un intensitātes atbilstīgi vajadzībām, saistībām reformu jomā un minēto reformu īstenošanas rezultātiem”. Piemērojami maksājumu nosacījumi ir sīkāk aprakstīti budžeta atbalsta pamatnostādņēs.

Saskaņā ar regulu IPA II palīdzība tika palielināta, lai atalgotu par progresu, un līdzīgi samazināta būtiska regresa gadījumos. Turcija ir piemērs, kur pēc Komisijas iniciatīvas kopš 2017. gada piešķirumi gada budžetā tika samazināti, jo bija vērojama atkāpšanās no pamatprincipiem. Šie lēmumi tika pieņemti pēc Eiropas Parlamenta rezolūcijām un Padomes secinājumiem par Turciju. Bosnijai un Hercegovinai finansējums tika samazināts aptuveni par pusi no piešķiruma, jo netika panākts progress pārvaldībā, kas tieši attiecas uz tiesiskuma jomu.

Kā ERP uzsvēra 2. izcēlumā, finansiālā palīdzība Bosnijai un Hercegovinai tika pielāgota.

Komisija atgādina, ka finansēšanas nolīgumos ar partnervalstīm tā sistemātiski iekļauj pienākumu stingri ievērot pamatvērtības, kas nodrošina papildu juridisko pamatu nolīgumu apturēšanai vai izbeigšanai atbilstīgi Finanšu regulai. Jo īpaši nolīgumos par budžeta atbalstu paredzēts, ka budžeta atbalsta izmaksas var oficiāli apturēt, uz laiku apturēt, samazināt vai atcelt, ja pamatvērtību un tiesiskuma jomā notiek atkāpšanās.

41. IPA III regulā ir norādīts, kā noteikumi par finansiālās palīdzības mainīšanu ietekmēs finansējuma nodrošināšanu. IPA III 32. apsvērums un noteikumi (8. panta 5. punkts) sniedz vajadzīgo informāciju šajā sakarā.

47. Attiecībā uz 20. projektu ("Smago noziegumu apkarošana Rietumbalkānos") nobeiguma ziņojums, kas saņemts un pēc tam apstiprināts atbilstīgi līgumsaistībām, liecina, ka vairums projekta iznākumu ir sasniegti.

51. Komisija atgādina, ka vārda brīvību finansē arī saskaņā ar vairākām citām jomām, jo īpaši demokrātiju un pārvaldību, kā arī pamattiesībām. Komisija atsaucas uz iepriekš V punktā sniegtajām piezīmēm.

53. Komisija palielina centienus, lai uzlabotu projektu izstrādi un ziņošanu par rezultātiem.

55. Komisija novērtē ilgspēju, lai noteiktu, kādā mērā sasniegtie ieguvumi/rezultāti (tiešie rezultāti un iznākums) varētu turpināties pēc īstenošanas perioda. Tas ietver tādus jautājumus kā saņēmēju atbildības līmenis, to institucionālās pārvaldības spējas, resursi, ko tie apņemas nodrošināt darbībai un rezultātu uzturēšanai pēc projekta pabeigšanas. Lai papildinātu fundamentālas reformas, Komisijas atbalsts šajā jomā ir un tam vajadzētu būt vidēja termiņa vai ilgtermiņa atbalstam. Tas nozīmē, ka arī turpmāk šajā jomā būs projekti, kas vienmēr palīdzēs veikt nākamo soli ilgajā procesā.

Tas vien, ka pastāv turpinājuma projekts, nenozīmē, ka sākotnējais projekts nebija vismaz daļēji ilgspējīgs.

57. Komisija uzsver, ka vērienīgu pārmaiņu sasniegšana tiesiskuma jomā ir daļa no ilgtermiņa procesa, ko Komisija turpinās atbalstīt.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

71. Komisijas gada pārskati par laikposmu no 2014. gada līdz 2020. gadam liecina, ka visi Rietumbalkānu partneri ir panākuši zināmu progresu tiesiskuma jomā, bet atsevišķi partneri ir uzrādījuši jo īpaši labus un noturīgus panākumus. Tiesiskumam sniegtā ES atbalsta ietekme ir bijusi dažāda.

1. ieteikums. Stiprināt mehānismu tiesiskuma reformu veicināšanai paplašināšanās procesā

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija atgādina, ka saskaņā ar pārskatīto paplašināšanās metodoloģiju Komisija ir ielikusi stabilu pamatu spēcīgākai iesaistei tiesiskuma jomā. Šī iesaiste joprojām ir pievienošanās procesa stūrakmens un noteiks katra paplašināšanās partnera kopējo progresu tempu attiecīgajā ceļā uz ES.

Komisija piekrīt mērķrādītāju un kritēriju noteikšanas lietderībai. Komisija jau izmanto šos instrumentus katras atsevišķas valsts paplašināšanās procesā. Attiecībā uz valstīm, kuras piedalās pievienošanās sarunās, tas tiek darīts, izmantojot dažādus 23. un 24. nodaļas sākuma, starpposma un slēgšanas kritērijus. Attiecībā uz valstīm, kuras nepiedalās sarunās, tas tiek darīts stratēģiskajos dokumentos, piemēram, Komisijas atzinumā par Bosnijas un Hercegovinas pieteikumu dalībai ES. Šos mērķrādītājus un kritērijus Komisija regulāri uzrauga un ziņo par tiem Padomei gada ziņojumos par tiesiskumu sarunās iesaistīto valstu gadījumā un gada ziņojumos visu Rietumbalkānu gadījumā.

74. Komisija uzskata, ka pievienošanās procesā PSO nozīme ir ļoti svarīga.

ES finansiālais atbalsts pilsoniskās sabiedrības darbībai reģionā ir ievērojams, laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam sasniedzot aptuveni 250 miljonus EUR, un tas pamatojas uz vidēja termiņa projektiem, kas bieži tiek atjaunoti.

Apspriešanās ar pilsonisko sabiedrību politikas veidošanas un reformas procesu jomā tiek uzraudzīta regulārā politikas dialogā par valsts pārvaldes reformu, kurš norit ar iestādēm (piemēram, VPR īpašajām grupām), un tā ir viena no trim prioritārajām jomām saistībā ar Paplašināšanās ģenerāldirektorāta pilsoniskās sabiedrības atbalsta pamatnostādņu ES finansēto ikgadējo uzraudzību, ko veic, izmantojot ES tehnisko palīdzību pilsoniskās sabiedrības organizācijām (*TACSO*). Abi šie instrumenti tieši attiecas uz tiesiskuma jomu. Pēc tam šī analīze tiek izmantota Komisijas pašas uzraudzībā, ziņojumos un politikas dialogā. ESAO/*SIGMA* sagatavotie regulārie VPR (valsts

pārvaldes reformas) uzraudzības ziņojumi sniedz papildu datus par sabiedriskās apspriešanas procesiem, kas atspoguļoti Komisijas paplašināšanās dokumentu kopumā.

2. ieteikums. Pastiprināt atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai, kas iesaistās tiesiskuma reformās un plašsaziņas līdzekļu neatkarības veicināšanā

Komisija un EĀDD daļēji piekrīt šim ieteikumam.

Komisija atzīst būtisko nozīmi, kāda var būt neatkarīgai pilsoniskajai sabiedrībai un medijiem demokrātiskā plurālistiskā sabiedrībā, kuras pamatā ir tiesiskums. Komisija atbalsta pilsonisko sabiedrību un medijus to svarīgās tiesiskuma funkcijas īstenošanā, panākot progresu *IPA II* ietvaros sniegtā finansiālā atbalsta — aptuveni 250 miljonu EUR apmērā — rezultātu plānošanā, īstenošanā un uzraudzībā. Turklāt Komisija atbalsta pilsonisko sabiedrību un medijus, sistemātiski sadarbojoties un apspriežoties par politikas veidošanu un paplašināšanās procesu. Proti, PSO ir konsekventi iesaistītas visos procesos, kas saistīti ar stabilizācijas un asociācijas nolīgumiem un ikgadējo paplašināšanās ziņojumu sagatavošanu. Turklāt Komisija organizē ikgadējus pasākumus, kas veltīti iesaistei un viedokļu apmaiņai ar pilsonisko sabiedrību, piemēram, par Tiesiskuma konvenciju Bosnijā un Hercegovinā. Komisija sniedz arī publisku atbalstu un mudina PSO aktīvi un regulāri darboties gan galvenajā mītnē, gan vietējā mērogā, iesaistot Rietumbalkānu partnervalstīs esošās ES delegācijas.

Lai gan EĀDD nav iesaistīts ziņojumā aplūkotā *IPA* finansiālā atbalsta plānošanas, īstenošanas vai rezultātu uzraudzības procesā, šis dienests sniedz a) atbalstu, nododot politisku vēstījumu par pilsoniskās sabiedrības un mediju svarīgumu tiesiskuma jautājumu risināšanā, b) atbalstu PSO un medijiem dezinformācijas apkarošanā (saskaņā ar ES Rīcības plānu dezinformācijas apkarošanai un Eiropas Demokrātijas rīcības plānu) un c) informāciju Rietumbalkānu PSO un medijiem par ES iesaistīšanos, tostarp ES integrācijas procesu. EĀDD piekrišana /daļēja piekrišana turpmākajiem ieteikumiem ietilpst iepriekš minēto uzdevumu robežās.

a) Komisija un EĀDD daļēji piekrīt šim ieteikumam. Komisija vēlas norādīt, ka *IPA II* ietvaros tā ir ieguldījusi vairāk nekā 250 miljonus EUR pilsoniskās sabiedrības organizācijās un medijos. Tā turpinās plānošanas satvarā atbalstīt PSO un medijus. Pienācīga uzmanība tiks pievērsta PSO finansēšanai tiesiskuma darbību jomā, taču bez iepriekšējas līdzekļu iezīmēšanas.

b) Komisija un EĀDD daļēji piekrīt šim ieteikumam. Komisija uzskata, ka projektu finansēšana ir vispiemērotākais PSO finansēšanas veids, ņemot vērā, ka organizatoriskais atbalsts pēc būtības ir riskants, jo tas rada atkarību.

c) Komisija un EĀDD piekrīt šim ieteikumam.

Komisija uzsver, ka tā lielā mērā atbalsta pilsonisko sabiedrību un neatkarīgos medijus, lai stiprinātu to neatkarīgās pārraudzības nozīmi demokrātiskā sabiedrībā, kuras pamatā ir tiesiskums. Finansiālais atbalsts neatkarīgiem medijiem tiek piešķirts, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, kas atbilst ES prioritātēm.

d) Komisija un EĀDD piekrīt šim ieteikumam. Komisija jau uzrauga PSO ieguldījumu tiesiskuma nodrošināšanā, izmantojot īpašu *SIGMA* instrumentu.

76. Komisija atsauca uz VI un 40. punktā sniegtajām atbildēm.

3. ieteikums. Pastiprināt nosacījumu izmantošanu *IPA III* īstenošanā

Komisija daļēji piekrīt šim ieteikumam.

Komisija piemēro nosacījumus katrā gadījumā atsevišķi pēc to ietekmes rūpīgas analīzes un pienācīgas izvērtēšanas. Visa *IPA III* finansējuma nosacījumu vispārēja izmantošana nebūtu piemērota, ņemot vērā *IPA III* regulā paredzētās maiņas proporcionālītāti. Piemērojot maiņu,

pienācīgi jāņem vērā izvirzītā politikas mērķa rezultativitāte un nepieciešamība izvairīties no nevēlamas ietekmes uz citām prioritārajām jomām.

IPA III regulā noteikts, ka atbalstam ir jābūt paredzētam un pielāgotam saņēmēju konkrētajai situācijai, ņemot vērā papildu centienus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu atbilstību dalības kritērijiem, kā arī minēto saņēmēju spējas. Palīdzība tiek diferencēta pēc apjoma un intensitātes atbilstīgi vajadzībām, saistībām reformu jomā un minēto reformu īstenošanas rezultātiem (demokrātija, pamattiesības, tiesiskums, sadarbība migrācijas jomā, ekonomikas pārvaldība utt. (t. i., princips “vairāk par vairāk”)).

IPA III regulā paredzēts, ka gadījumā, ja instrumenta saņēmējs būtiski regresē vai pastāvīgi neuzrāda progresa pazīmes, palīdzības apjomu un intensitāti attiecīgi maina. Tāpat palīdzības maiņu piemēros arī tad, kad progress tiks atjaunots.

80. Kā norādīts iepriekš minētajos piemēros, ES atbalsts Rietumbalkānu reģionā ir veicinājis būtiskas reformas un nozīmīgas pārmaiņas institucionālā, likumdošanas un arī darbības līmenī.

4. ieteikums. Stiprināt ziņošanu par projektiem un to uzraudzību

- a) Komisija piekrīt šim ieteikumam.
- b) Komisija piekrīt šim ieteikumam.
- c) Komisija piekrīt šim ieteikumam.